

Sayı : B.02.0.004/ 00168

Konu :

18 / 02 / 2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi** :a) 02.02.2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/12042-19298/40840 sayılı yazı.
b) 05.02.2010 tarih ve B.02.KKG.0.12/106-183-23/464 sayılı yazı.
c) 16.02.2010 tarih ve B.02.1.TBT.0.08.65.00-090-05-68-986 sayılı yazı.

İlgi (a) yazı gereği Kütahya Milletvekili Ali IŞIK'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği Sayın Başbakanımızın kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettiği 7/12042 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin olarak, Ulaştırma Bakanlığı ve Bakanlığım ilgili kuruluşu Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan gerekli bilgiler istenmiştir.

Bakanlığım ilgili kuruluşu Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan alınan ilgi (c) yazı ilişikte sunulmuştur.

Ulaştırma Bakanlığının cevabı Bakanlığıma ulaştığında ise ayrıca gönderilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Devlet Bakanı

EK: İlgi (c) yazı ve ekleri.

DAĞITIM :

Gereği :

T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

TÜBİTAK

• Sayı : B.02.1.TBT.0.08.65.00-090-05-68-986
Konu : Soru Önergesi

16/02/2010

DEVLET BAKANLIĞINA
(Sayın Prof. Dr. Mehmet AYDIN)

İlgi: 05.02.2010 tarihli ve B.02.0.004/00119 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ve eki ile, Kütahya Milletvekili Sayın Ali IŞIK'ın soru önergesi iletilerek, Kurumumuzdan konu hakkında bilgi ve belge istenmektedir.

Konu hakkında Kurumumuz görüşleri, bilgi ve belgeler Ek'tedir.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Nüket YETİŞ
Başkan

EK: TÜBİTAK Görüşleri (6 sayfa) ve ekleri (bilgi ve belgeler)

TÜBİTAK GÖRÜŞLERİ

SORU 1. Halen ülkemizdeki uzay çalışmaları hangi kurum ve/veya kuruluşlar tarafından yürütülmektedir?

CEVAP:

A. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)

TÜBİTAK tarafından yürütülen uzay çalışmaları aşağıda sıralanmıştır.

1. "Ulusal Uzay Araştırmaları Programı"nın Koordinasyonu

2005 yılında T.C.Başbakanının himayeleri altında tanımlanan ve Türkiye'nin öncelikli alanı olarak belirtilen "Uzay Araştırmaları"na yönelik hazırlanan programdır (Ek-1). Bu program, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun (BTYK) 11. Toplantısında alınan 2005/9 nolu kararı ile yürürlüğe girmiştir. 2005-2014 yıllarını kapsayan 10 yıllık bir uygulama planı çerçevesinde yürütülmektedir (Ek-2). Bu program dahilinde bugüne kadar yapılan çalışmalara ilişkin gelişmeler Ek-3'deki BTYK toplantıları belgelerinde verilmiştir.

Ulusal Uzay Araştırma Programı çerçevesinde 2005-2008 yılı itibariyle 400 civarında Proje Önerisi yapılmıştır.

- a. Kabul edilen proje bütçelerinin toplamı yaklaşık 300 milyon TL'yi bulmaktadır. Bu projelerin en önemlisi "2.5 metre Çözünürlüklü Bilimsel Araştırma ve Teknoloji Geliştirme Uydusu" dur.
- b. Yukarıdaki projeler ile doğrudan uzay alanında çalışan personel sayısı 300'e yaklaşmıştır. Bu personelin yaklaşık % 50'si sanayi sektöründe, %30 kadarı araştırma enstitülerinde ve üniversitelerde, geri kalan kısmı da özel sektör ile kamuda çalışmaktadır. Çalışan personelin ortalama yaş aralığı 26 ila 32 arasında değişmektedir. (Gelişmiş ülkelerdeki yaş ortalaması 45-50 arasındadır.)

2. Ulusal Uzay Teknolojileri Platformunun Kurulması ve Koordinasyonu

BTYK'nın 11. Toplantısında alınan 2005/9 numaralı Ulusal Uzay Araştırmaları Programı adlı karara ilişkin gelişmeler de gözden geçirilmiş ve bu kapsamda alınan ek karar ile; BTYK'nın 2005/9 ve 2006/31 sayılı kararlar çerçevesinde sorumlu kuruluş olma sıfatıyla TÜBİTAK'ın koordinasyonunda "Ulusal Uzay Teknolojileri Platformu" kurulmasına karar verilmiştir. Ek-4'de platformun kurulması ile ilgili Başbakanlık Genelgesi verilmiştir.

3. Yurtdışı "Uzay Araştırmaları" Yüksek Lisans Burs Programı

Uzay Araştırmalarında Tezli Yüksek Lisans yapmak üzere TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından belirtilen alan ve konularda yurtdışına burslu öğrenci gönderilmektedir. "Ulusal Uzay Araştırmaları Programı" çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşmak için ülkemizde, uzay bilimleri ve teknolojileri alanlarında yeterli sayıda ve gerekli nitelikte uzmanların kısa vadede yetiştirilmesi amacıyla, 2008 yılında başlatılan TÜBİTAK-2230 Yurt Dışı Yüksek Lisans Burs Programı kapsamında toplamda 21 üniversite öğrencisine Y.Lisans ve Doktora bursu verilmiştir. Programa ilişkin çağrı ilanı Ek-5'de verilmiştir.

4. Uluslararası Uzay İşbirlikleri

TÜBİTAK 2006-2009 yılları arasında Dünya'da Uzay Alanında İleri 4 Uzay Organizasyonundan 3'ü ile İşbirliği Anlaşması imzalamıştır (Ek-6). Bunlar, Avrupa Uzay Ajansı ESA, Rusya Federasyonu Uzay Ajansı ROSCOSMOS ve Çin'in önderliğindeki Asya Pasifik Uzay İşbirliği Örgütü APSCO (kurucu üye)'dur. Bu 3 organizasyonun yanında Küresel Uzay Faaliyetlerinde Etkin olan Uluslararası Uzay Kuruluşlarına üye olunmuştur. Bunlardan en önemlileri; Uluslararası Uzay Federasyonu IAF, Hükümetlerarası Küresel Yer Gözlem Gurubu GEO, Avrupa Uluslararası Uzay Yılı Organizasyonu EURISY, Uzay Araştırmaları Komitesi COSPAR, Yer Gözlem Uyduları Komitesi CEOS, Birleşmiş Milletler Dış Uzayın Barışçıl Amaçlarla Araştırılması Komitesi COPUOS'dur. TÜBİTAK, bu girişimleri ile son 3 sene içinde Uzay alanında Dünya'da olmayan farkındalığını en üst düzeye çıkarmıştır. Böylece Uzay faaliyetlerinde en hızlı gelişen ülkeler arasına adını yazdırmıştır. TÜBİTAK, Türkiye'de Uzay alanında Uluslararası kuruluşlar ve İleri Uzay ülkeleri ile resmi işbirlikleri olan, faaliyetlerde bulunan ve tanınan tek Devlet Kuruluşu'dur.

TÜBİTAK'ın özellikle son 5 yıl içinde tam üye olarak katıldığı, anlaşmaların yapıldığı ve görüşmelerin devam ettiği ülkeler ve uluslararası uzay organizasyonları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Ülkeler/Organizasyonlar	Biçim	Durum	Kapsamı
Avrupa Uzay Ajansı (ESA)	T.C. Hükümeti adına	Anlaşma yürürlükte	Küresel
Rusya Federasyonu Uzay Ajansı (Roscosmos)	Kurumlar arası	Anlaşma yürürlükte	Ülkesel-Küresel
Asya-Pasifik Uzay Organizasyonu (APSCO)	T.C. Hükümeti adına	Anlaşma imzalandı. TBMM' den onay bekliyor.	Küresel
Uluslararası Uzay Konfederasyonu (IAF)	Kurumlar arası	Anlaşma yürürlükte Tam Üye katılımı	Küresel
Küresel Yer Gözlem Grubu (GEO)	T.C. Hükümeti adına	Anlaşma yürürlükte Tam Üye katılımı	Küresel
Avrupa Uluslararası Uzay Yılı (EURISY)	Kurumlar arası	Anlaşma yürürlükte	Küresel
Uzay Araştırmaları Komitesi (COSPAR)	Kurumlar arası	Tam Üye katılımı	Küresel
Yer Gözlem Uyduları Komitesi (CEOS)	Kurumlar arası	Tam Üye katılımı	Küresel
Birleşmiş Milletler Dış Uzay İşleri Ofisi (UN-OOSA)	Dışişleri Bakanlığı Koordinasyonunda	Anlaşma yürürlükte	Küresel
Alman Uzay Ajansı (DLR)	Kurumlar arası	Resmi görüşmeler devam ediyor	Ülkesel

Britanya Ulusal Uzay Merkezi (BNSC)	Kurumlar arası	Resmi görüşmeler devam ediyor	Ülkesel
Hollanda Uzay Ofisi (NSO)	Kurumlar arası	Resmi görüşmeler devam ediyor	Ülkesel
Ukrayna Uzay Ajansı (NSAU)	Kurumlar arası	Resmi görüşmeler devam ediyor	Ülkesel
Birleşmiş Milletler Platformu Afet Yönetimi ve Erken Uyarıda Uzay Tabanlı Bilgi (UN-SPIDER)	Kurumlar arası	Tam Üye katılımı	Küresel
Uluslararası Uzaktan Algılama Birliği (ISPRS, Afet İzleme Birliği (DMC) vb	Kurumlar arası	Tam Üye katılımı	Küresel
AB 7.ÇP Uzay ve Çevre Alanı	T.C Hükümeti adına	Tam Üye katılımı	Küresel

5. TÜBİTAK'a bağlı doğrudan uzay çalışmalarında bulunan Ar-Ge ve Ar-Ge Kolaylık Birimleri şunlardır;

a. TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü (UZAY)

TÜBİTAK UZAY, uzay alanındaki çalışmalarını sürdürmektedir. "Uzay Teknolojileri" başlığında uydu sistemleri, uydu alt-sistemleri, uydu yer istasyonu alt sistemleri, uydu test ve entegrasyon sistemleri geliştirme projeleri; "Elektronik" başlığında ise tüm devre tasarımı, iletişim sistemleri, elektronik sistem tasarımı, elektro-optik görev yükleri geliştirme çalışmaları yürütülmektedir. Bunun yanı sıra uydulardan elde edilen görüntülerin işlenmesi amacıyla işaret işleme, uzaktan algılama, örüntü tanıma, veri madenciliği gibi başlıklar da faaliyet alanları içerisinde tanımlanmıştır.

Enstitümüzde belirtilen alanlarda gerek kamu, gerekse özel sektöre yönelik projeler yürütülmektedir. TÜBİTAK'ın misyonu doğrultusunda Ar-Ge projelerine yoğunlaşan Enstitümüzde, yapılan çalışmalarla hem ulusal, hem de uluslararası alanda bilim ve teknolojiye katkı yapılmasına önem verilmektedir.

b. TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi (TUG)

TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi (TUG); Astronomi ve Uzay Bilimleri ile ilgili araştırmaları teşvik edip yönlendirmek, bu alanda etkinlik gösteren ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, üniversitelerimizde yürütülen Astronomi ve Uzay Bilimleri ile ilgili araştırmalara gözlem desteği vermek amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca; bilim-toplum projeleri yaparak, Astronomi ve Uzay Bilimleri konusunda öğrencilere ve halka yönelik eğitim programları düzenlemek de görevleri arasındadır.

TUG'da;

- 40 cm ayna çaplı teleskop (T40, kullanımdan çıkarılmıştır)
- 40 cm ayna çaplı teleskop (YT40, kullanımdan çıkarılmıştır)
- 45 cm ayna çaplı teleskop (ROTSE-IIId)
- 60 cm ayna çaplı teleskop (T60, test aşamasındadır)
- T100 cm ayna çaplı teleskop (T100, test aşamasındadır)
- 150 cm ayna çaplı

teleskoplar bulunmaktadır. Bu teleskoplar ile yapılan araştırmalar optik dalgaboyları ve görece parlak gök cisimleri ile sınırlıdır. ROTSE-IIId ve RTT150 teleskopları Türkiye'ye ait değildir. T40; teknolojisi eski olduğu ve mekanik dişlileri artık yıldız takibine ve bilgisayarlı kullanıma uygun olmadığı için, 2006 Haziran ayında kullanımdan çıkarılarak yerine YT40 kurulmuş ve iki yıl çalıştıktan sonra 2008 Mayıs ayında sökölerek yerine Eylül ayında T60 kurulmuştur. T40 teleskopunda eğitim amaçlı kullanılmak üzere yeni bir düzenleme yapılacaktır. YT40 için yeni bir bina inşası 2009 yılında tamamlanmış ve 2010 yılında da kubbesi temin edilecektir. YT40, 2010 yılında robotik gözlem yapan ve programı olan bir teleskop haline getirilecektir. RTT150, Kazan Devlet Üniversitesinin malıdır ve gözlem zamanının yalnız % 40'ı Türkiye'ye aittir. Robotik teleskop ROTSE-IIId, Michigan Üniversitesi (ABD) ile yapılan bir anlaşma çerçevesinde, gamma ışını patlamalarının optik karşılıklarını gözlemek üzere, Kasım 2003 tarihinde TUG'a kurulmuştur. Bu teleskopun gözlem zamanının yalnız % 30'u TUG'a aittir.

Özellikle 2003 yılından itibaren gamma ışın patlamaları gibi geçici gök olaylarının fırsat gözlemleri, Güneş sistemi küçük gezegenlerinin astrometrik gözlemleri TUG'un adının Dünya astronomi bilim ortamında duyurulmasına çok önemli katkılarda bulundu. TUG, T40 ile bir çift yıldız, RTT150 ile üç küçük gezegen ve üçten fazla değişen yıldız keşfetti.

TUG'un görevleri arasında, üniversitelerimize ve diğer araştırma kurumlarımıza günümüz teknolojisine ve öncelikli çalışma alanlarına uygun daha iyi teleskop hizmeti vermek ve araştırma altyapısını geliştirmek de vardır. Bu nedenle, yeni teknoloji teleskopları ile ışık toplama gücünü artırmak, modern bir Güneş teleskopu kurarak Güneş ile ilgili tayfsal ve görüntüleme çalışmaları başlatmak, elektromanyetik spektrumunu genişletmek için kırmızıötesi ışık alıcıları sağlamak, Radyo Astronomi çalışmalarına destek vermek amacındadır. Bu kapsamda 2006 yılında bir adet 100 cm ayna çaplı (T100) ve bir adet 60 cm ayna çaplı (T60) çağdaş donanımlı teleskop ısmarlanmıştır. Bu teleskoplardan T60, 2008 yılı sonbaharında TUG Bakırlitepe (Antalya) Yerleşkesi'ne kurulmuş ve test gözlemlerine başlamıştır. T100 teleskopu ise 2009 yılı yaz aylarında TUG'da kurulmuş ve test gözlemleri için hazırlanmıştır. 2009 yılında DPT, Radyo Astronomi için yer belirleme çalışmalarını sonuçlandırmıştır.

TUG'un tanıtımı ve halka gökbilimin sevdinilmesi amacıyla bugüne kadar Astronomi Şenlikleri, konferanslar gibi çeşitli tanıtım etkinlikleri düzenlenmiştir. Akdeniz Üniversitesi Yerleşkesi içindeki TUG'un Yönetim Binası yanında 2008 yılının son aylarında kurulan Bilim ve Toplum Merkezi (BITOM), 35 cm ayna çaplı tam otomatik teleskopu ve görsel sunum olanakları ile gökbilim meraklılarının hizmetine 2009 yılı Ocak ayında açılmıştır.

B. Diğer Kuruluşlar

- Genel Kurmay Başkanlığı
- Hava Kuvvetleri Komutanlığı

Bakanlıklar

- Milli Savunma Bakanlığı
 - Savunma Sanayii Müsteşarlığı
- Ulaştırma Bakanlığı
 - TÜRKSAT A.Ş.
- Çevre ve Orman Bakanlığı
 - Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
- T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Üniversiteler

- İTÜ
- ODTÜ
- İstanbul Üniversitesi
- Ankara Üniversitesi
- Akdeniz Üniversitesi
- Ege Üniversitesi
- Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
- Erciyes Üniversitesi
- Çukurova Üniversitesi
- Sabancı Üniversitesi

SORU 2. Türkiye'deki uzay çalışmalarını organize etmek ve her türlü politikaları belirlemek amacıyla Türk Uzay Kurumu ismiyle bir kurumun kurulması yönünde hükümetinizce yürütülen bir çalışma var mıdır?

CEVAP: Evet vardır.

SORU 3. Varsa bu çalışma ne aşamadadır? Çalışmanın içeriği ve uygulama planı nasıldır?

CEVAP: DPT 2009 yılı programı "Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi" başlığı altında, 45 no'lu politika önceliği ve 84 no'lu tedbir kapsamında Ulaştırma Bakanlığının sorumlu kuruluş vasfıyla yapılan çalışmalar devam etmektedir. DPT 2009 yılı programında gösterilen öncelik ve tedbir aşağıdaki tablodaki gibidir.

Öncelik 45. Türk Uzay Kurumunun kurulmasına yönelik düzenleme yapılacaktır.				
Tedbir 84. Türk Uzay Kurumunun kurulmasına yönelik düzenleme yapılacaktır.	Ulaştırma Bakanlığı	Milli Savunma Bakanlığı, DPT, TÜBİTAK, TÜRKSAT A.Ş., Telekomünikasyon Kurumu	Aralık Sonu	Ülkemizin uzayla ilgili çalışmalarını yürütmek, koordine etmek ve ayrıca uzay konusunda araştırma geliştirme faaliyetlerinin yapılmasını sağlamak üzere bir kurum kurulacaktır.

SORU 4. Hükümetinizin uzay çalışmalarıyla ilgili olarak 2010 yılı çalışma programı nasıldır?

CEVAP: TÜBİTAK tarafından yapılması planlanan faaliyetler şunlardır;

- Ulusal Uzay Teknolojileri Platformunun kurulması için çalışmalar yapılacaktır.
- Ulusal Uzay Araştırmaları Programının ilk 5 yılı uygulamalarının değerlendirileceği ve ülkemizdeki tüm paydaşların katılacağı "Ulusal Uzay Araştırmaları ve Teknolojileri Forumu" nun hazırlıkları tamamlanacaktır.
- Almanya Uzay Ajansı (DLR) ile ikili işbirliği anlaşmasının hazırlıkları tamamlanacaktır.
- Rusya Federasyonu Uzay Ajansı Roscosmos ile Hükümetler düzeyinde bir işbirliği anlaşmasının imzalanması beklenmektedir.
- Ülkemizin ilk yerli üretim mini yer gözlem uydusu olan RASAT'ın 2010'da fırlatılması için anlaşma imzalanmıştır. 2010'da fırlatmanın gerçekleşmesi planlanmaktadır. Uydunun fırlatılmasını takiben işletmeye alınması çalışmaları başlayacaktır.
- Ay misyonu için önemli bir adım olan "Hall Etkili İtki Sistemi Geliştirme Projesi" 2010 yılında başlayacaktır.
- Hava Kuvvetleri Komutanlığı'nın kullanımına sunulmak üzere TÜBİTAK UZAY-TUSAŞ ortaklığı tarafından geliştirilen Göktürk-2 Uydusu çalışmaları devam edecektir.
- RASAT'ın işletilmesinde kullanılmak üzere S+X Bant Yer İstasyonu Kurulum çalışmaları tamamlanacaktır.
- "Süper-küme Bölgelerindeki Abell Kümelerinin Çekimsel Etkileşimleri ve Kozmik Ağ Modelleriyle Kara-Maddenin Çalışılması Projesi" kapsamında bilimsel çalışmalar devam edecektir.

EKLER

Ek 1. Ulusal Uzay Araştırmaları Programı Başbakanlık Genelgesi (2005/9) ve Program Eki

Ek 2. Ulusal Uzay Araştırmaları Programı 10 yıllık Eylem planı Durum Analizi

Ek 3. Ulusal Uzay Araştırmaları Programı 2005-2009 Yılları Gelişmeleri

Ek 4. Ulusal Uzay Teknolojileri Platformu Kurulması Başbakanlık Genelgesi

Ek 5. Yurtdışı "Uzay Araştırmaları" Yüksek Lisans Burs Programı Çağrı İlanı

Ek 6. Dünya'da Uzay Alanında İleri 3 Uzay Organizasyonundan ile TÜBİTAK tarafından yapılan İşbirliği Anlaşması Belgeleri

Not: Eklere hacimli olduğundan taranmamış ve dosyasındadır.